

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV ROKYCANY

**SVAZ OSVOBOZENÝCH POLITICKÝCH VĚZŇŮ
- ODBOČKA ROKYCANY**

(1942) 1945 - 1947

Inventář

Číslo listu NAD
1169

Evidenční číslo pomůcky
175

Zpracovala: Mgr. Hana Hrachová

ROKYCANY 2005

OBSAH

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu	4
II. Dějiny a vývoj fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	6
IV. Obsah fondu	7
V. Záznam o uspořádání fondu	8

PŘÍLOHY

Č. 1 Seznam použitých zkratk	10
------------------------------	----

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I. Spisový materiál	12
II. Ostatní materiál	12

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu

Původcem fondu je Svaz osvobozených politických vězňů odbočka Rokycany. Svaz vznikl jako sdružení bývalých politických vězňů či jejich pozůstalých rodinných příslušníků. Jeho hlavním úkolem bylo pomoci při začleňování navrátilých vězňů do společnosti, zajištění ubytování, vrácení zabavených věcí, poskytnutí lékařské péče apod. Později svaz hájil sociální a hospodářské požadavky bývalých vězňů, bojoval proti fašismu, pomáhal při budování republiky, posiloval politickou jednotu národa či pěstoval mezinárodní solidaritu.

Svaz vyvíjel činnost v ústředí, v krajích a okresech a v pobočných spolcích. Rokycanská odbočka Svazu osvobozených politických vězňů byla ustavena na schůzi 16. 6. 1945 za účasti 88 osob. Na této schůzi byli zároveň zvoleni činovníci svazu. Předsedou se stal Zdeněk Blud'ovský, místopředsedy byli zvoleni Václav Šik a Jan Kuchler, post jednatele zastával Jaroslav Holub, jeho zástupcem byl František Hofman. Dále byli vybráni zapisovatel Josef Hejda, jeho zástupce Václav Hejda, pokladník Karel Florián, jeho zástupce Václav Ernest. Ostatními členy výboru se stali Karel Kotýza, Antonín Batelka, Josef Tyrpekl, Vojtěch Skála, Rudolf Slováček a Jaroslav Nový.

Rokycanská odbočka iniciovala také vznik dalších odboček na okrese - dne 1. 7. 1945 byla ustanovena odbočka v Radnicích s předsedou Josefem Sáňkem, následovaly odbočky v Tymákově (13. 7. 1945, předseda František Eret), Mýtě (18. 7. 1945, předseda František Balej), Zbizoze (předseda Antonín Dvořák), Mirošově (26. 8. 1945, předseda Vilém Bajnar) a ve Svaté Dobrotivé (24. 3. 1946, předseda Ladislav Kebrdle).

Patrně první valná hromada se konala 25. 11. 1945, funkce předsedy, obou místopředsedů a jednatele zůstaly neměnné. Zapisovatelem byl zvolen Václav Šach, pokladníkem Josef Žour, revizory účtů byli jmenováni Hugo Goldschneider, Josef Kotěborský a Josef Lancingr. Členy výboru byli Karel Pospíšil, Jiří Suda, Jindřich Kalivoda, Karel Kotýza, Antonín Batelka, Josef Tyrpekl, Rudolf Slováček, Jaroslav Nový, Vojtěch Skála, Marie Řehořová a Marie Urbanová. Na valné hromadě byly ustanoveny komise kulturní (ve složení R. Slavíček, J. Králíček, J. Suda, Z. Kočí, J. Černý, V. Skála) a sociální (ve složení B. Kopová, Fr. Lier, R. Aubrecht, J. Veselý, J. Vracovský a J. Kubík).

K 31. 12. 1945 již měla rokycanská odbočka 174 členů (z toho 5 žen, 132 mužů a 37 pozůstalých). Předsedou zůstal Zdeněk Blud'ovský. Odbočka sdružovala i členy z obcí Klabava, Ejpovice, Litohlavy, Osek a Kamenný Újezd. Úřadovna odbočky se nacházela u I. české vzájemné pojišťovny v Palackého ulici 143/I v Rokycanech, kontaktní osobou byl pan Václav Ernest.

V únoru - březnu 1946 se konala jedna výborová schůze, jedna členská schůze a jedna veřejná schůze.

Z 26. 4. 1947 pochází zpráva o konání valné hromady. Podle nových stanov byl zvolený 9členný výbor, 4 náhradníci a 2 revizoři účtů. Ve funkci předsedy byl opět potvrzen Zdeněk Blud'ovský, místopředsedou byl Jindřich Kalivoda, jednatelem pak Josef Kotěborský. Jednatel vyřizoval veškerou korespondenci. Pokladnu obstarával Josef Žour. Ve výboru dále zasedali Jaroslav Holub, Antonín Batelka, Celestýna Černá, Jaroslav Nový a Rudolf Slováček. Spolková místnost se nacházela v hostinci „Na Plevně“ - Rokycany 174/II. Jako úřadovna byla využívána místnost v domě Jana Kuchlera, který měl Autodopravu a zasilatelství v Sedláčkově ulici v Rokycanech.

Ve dnech 8. a 9. 5. 1948 se v Praze konal manifestační slučovací sjezd několika odbojářských organizací. V podmínkách rokycanského okresu šlo o Československou obec legionářskou, Svaz národní revoluce a Svaz osvobozených politických vězňů, které se sloučily do Svazu bojovníků za svobodu. I po vzniku SBS však v jeho rámci působily i nadále (zpočátku pod svými názvy, tzv. na federativním principu, od podzimu 1948 už jen organicky, tzn. pod označením MJ SBS) odbočky těchto, dříve samostatných organizací. První organizace v okrese Rokycany, v níž došlo k organickému sloučení místní jednoty ČSOL a místní odbočky SOPV, byla místní jednota SBS v Rokycanech (ve fondu OV ČSPB v Rokycanech je o tom první doklad v zápise ze schůze rokycanské jednoty z 29. 9. 1949). Předsedou jednoty SBS byl v září 1949 zvolen dosavadní předseda MO SOPV Zdeněk Blud'ovský.

II. Vývoj a dějiny fondu

Původcem fondu je Svaz osvobozených politických vězňů odbočka Rokycany. Odbočka byla založena v červnu 1945. Svou činnost vyvíjela patrně až do roku 1948, ovšem přímé doklady o tom nemáme, neboť písemnosti končí rokem 1947.

Jako úřadovna sloužila místnost v domě Jana Kuchlera, který měl Autodopravu a zasilatelství v Sedláčkově ulici v Rokycanech. V roce 1947 zde úřadoval p. Kotěborský vždy v úterý a pátek od 15 do 18 hodin.

Vzhledem k tomu, že odbočka měla ustanoveného zapisovatele, lze předpokládat, že byly vedeny zápisy ze schůzí a valných hromad. Na písemnostech odbočky se objevují červenou tužkou vyznačená čísla jednací, takže byl pravděpodobně veden i podací deník. Odbočka používala také vlastní hlavičkové papíry a razítka. Většina písemností byla psána na psacím stroji. Víc se však o spisové službě nepodařilo zjistit.

Písemnosti byly převzaty bez předacího protokolu od Tomáše Makaje dne 30. 8. 1995. Ten materiály našel ve Sběrně odpadových surovin p. Sudy v Rokycanech. Kdo je do sběru odevzdal,

se zjistit nepodařilo.

Fond není dochován uceleně, chybí knihy zápisů ze schůzí a podací deník. Lze předpokládat, že dochovaný spisový materiál je jen torzem původního. Zcela chybí jakékoliv písemnosti z roku 1948.

III. Archivní charakteristika fondu

Fond byl do archivu předán v roce 1995. Patrně vzhledem ke svému obsahu nebyly písemnosti zapsány do evidence JAF. Karton byl uložen v trezoru, aby nedošlo k úniku informací.

Na počátku roku 2004 byly písemnosti nalezeny v trezoru a bylo rozhodnuto, že fond bude inventarizován, neboť jde o badatelsky velmi žádaný materiál. Bylo zjištěno, že v kartonu nejsou obsaženy pouze písemnosti Svazu osvobozených politických vězňů odbočka Rokycany (i když ty převažovaly), ale i písemnosti náležející do jiných fondů. Tyto písemnosti byly vyčleněny a delimitovány do fondu ČSPB Rokycany a Místní spolek zemědělství a lesnictví Dobřív.

Zbylé písemnosti byly rozděleny na spisový a ostatní materiál. Spisový materiál byl rozdělen obsahově na zprávy o činnosti, korespondenci, seznamy členů odbočky atd. Ostatní materiál byl popsán a zařazen chronologicky.

Ve fondu nebyla provedena žádná vnitřní skartace. Rozsah fondu je 0,1 bm písemností z let 1945 - 1947.

Kategorizace jednotlivých písemností fondu je uváděna na základě zákona č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. Všechny písemnosti byly zařazeny do třetí kategorie.

Fyzický stav fondu je dobrý.

IV. Obsah fondu

Fond obsahuje jeden karton spisů z let 1945 - 1948. Jazyky fondu jsou čeština a němčina.

Pro badatele budou jistě zajímavá potvrzení o odboji za druhé světové války vydaná v roce 1945 Národním výborem v Rokycanech - zde jsou k dispozici údaje o jméně a příjmení, datu narození, bydlišti, datu zatčení, datu propuštění a místě věznění.

Řadu údajů lze získat z odpovědí vězňů na dva dotazníky, které rozesílala a vyhodnocovala odbočka SOPV v Rokycanech v letech 1945 - 1946. Otázky, na které odpovídali v prvním dotazníku, byly následující:

1. Jak došlo k Tvému zatčení a co toto předcházelo?
2. Byl jsi zatčen sám, ve skupině, jak došlo k prozrazení, jaké byly výsledky, souzení, kolik popravených a kolik se jich domů nevrátilo?
3. Kdy a kde došlo k zatčení, kdo Tě týral?
4. Co jsi vše viděl po dobu věznění? (Týrání vězňů, mučení a to zvláště se ženami a dětmi a kdo je prováděl)
5. Jak a kým jste byli osvobozeni?
6. Zkušenosti při repatriaci. (Jak jste se dostali domů, společně, ojedinele, kudy?)
7. Byl jsi zúčastněn odbojové organizace, jak a čím jste napomáhali. Jak bylo zacházeno s příslušníky Vašich rodin za Vašeho věznění, a to jak ze strany německých úřadů, tak i z vlastního českého okolí, eventuelně, co je Vám známo o všeobecném pronásledování našich spoluobčanů na svobodě?

Druhý dotazník měl již otázky rozšířenější:

1. Jméno
2. Zaměstnání
3. Přesná adresa
4. Vězněn od do
5. Zúčastnil jsi se pochodu smrti? Kdy?
6. Popiš přesně cestu a udej místa kudy procházel /dle možnosti přilož článek/
7. Druh transportu? /pěší nebo dopravním prostředkem a jakým/
8. V kterém úseku cesty byl dopravní prostředek použit?
9. Byl to transport politických vězňů, židovský, smíšený, mužů, žen, dětí nebo smíšený?
10. Jaké národnosti byly zastoupeny?
11. Přibližný počet osob, které vyšly?
12. Přibližný počet osob, které došly?
13. Hladem, vysílením nebo nemocí zahynulo přibližně kolik osob a které národnosti?
14. Ubito bylo přibližně kolik osob a které národnosti?
15. Pokud možno udej jejich jména, národnost, příp. čísla nebo jiné podrobnosti na druhé straně dotazníku.
16. Kdo transport doprovázel? /pokud možno udej jména a hodnost stráží/
17. Na čí rozkaz byli vězni ubíjeni nebo stříleni?
18. A kdo rozkazy prováděl?
19. Co se stalo s mrtvými? /zakopání, vyhození z vlaku, ponechání na cestě/
20. A kdo? /Případně popiš jednotlivé úseky/

21. Co je ti známo o hromadných hrobech?
22. Kde se nalézají?
23. Kdo mrtvé pochovával? /vězni, SS, místní orgány/

Odpovědi vězněných politických vězňů na tyto dva dotazníky z let 1945 - 1946 jsou ve fondu řazeny abecedně.

Uceleně je zpracována také historie pamětní desky věnované Františku Řehořovi, řediteli Odborné školy pro dívčí povolání v Rokycanech, zpráva o slavnostním odhalení má 20 strojopisných stran.

Ve fondu se dochovala řada tištěných dokumentů - parte, vzpomínkové tisky či pozvánky na slavnostní odhalení památníků nejen z rokycanského okresu.

Ve Státním oblastním archivu v Plzni je uložen fond krajského výboru svazu, kde je možno nalézt seznamy členů, hlášení a korespondenci s jednotlivými pobočkami, mj. i s odbočkami v Mirošově, Mýtě, Radnicích, Rokycanech a Zbizoze.

V. Záznam o uspořádání fondu

Fond Svaz osvobozených politických vězňů odbočka Rokycany uspořádala, inventární seznam sestavila a úvod zpracovala Mgr. Hana Hrachová ve Státním okresním archivu v Rokycanech.

Rokycany 23. 9. 2005

Mgr. Hana Hrachová

PŘÍLOHY

Seznam použitých zkratek

ČSOL	Československá obec legionářská
HDK ČSBS při SOKA	Historicko-dokumentační komise Českého svazu protifašistických bojovníků při Státním okresním archivu
NAD	národní archivní dědictví
OV ČSPB	Okresní výbor Československého svazu protifašistických bojovníků
SBS	Svaz bojovníků za svobodu

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Kart. č.
I. SPISOVÝ MATERIÁL			
1	Zprávy o činnosti odbočky	1945 - 1947	1
2	Vnitřní organizace odbočky	1946	1
3	Korespondence (mj. s odbočkami v Mirošově, Sv. Dobrotivé a Radnicemi)	1945 - 1947	1
4	Seznamy členů odbočky	1946	1
5	Odpovědi na dotazníkovou akci týkající se zatčení a věznění v době okupace (J. Aubrecht, J. Budek, A. Černý, St. Čuřík, J. Heinz, J. Hochman, J. Kletečka, Fr. Kučera, J. Lancinger, E. Lávička, A. Lávičková, J. Lédl, Fr. Lier, Fr. Míka, Fr. Milt, V. Mráz, J. Pašek, M. Plzák, A. Rydrych, J. Řeháček, V. Skála, A. Staněk, Fr. Suda, J. Suda, Fr. Šimandl, J. Šmat, K. Šnajdr, K. Švagr, V. Tauš, A. Valenta, V. Volák, K. Vydra, Š. Wolf, V. Zdvořák, R. Žák, J. Ženíšek, V. Živný)	1945 - 1946	1
5	Potvrzení o zatčení v době okupace vydaná NV Rokycany pro potřeby SOPV (řazeno abecedně, celkem 123 kusů)	1945	1
6	Seznamy bývalých politických vězňů z Rokycan a okolí a jejich pozůstalých	/1945 - 1947/	1
7	Seznamy žadatelů a osob, jimž byl přidělen příspěvek materiálního charakteru	1945	1
8	Záznam o slavnosti odhalení pamětní desky Františku Řehořovi, včetně fotografie desky	/1946 - 1947/	1
II. OSTATNÍ MATERIÁL			
9	Parte Bohuslava Horáka, ředitele gymnázia v Rokycanech	1942	1
10	Parte Františka Řehoře, ředitele Odborné školy		

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Kart. č.
	pro ženská povolání v Rokycanech	1945	1
11	Parte Františka Řehoře – rodinné	1945	1
12	Parte Antonína Slabého	1945	1
13	Vzpomínkové tisky na umučené v koncentračních táborech (Františka Havla, Miroslava Pelikána, V. Páníka, Rudolfa Šnábleho, Marii a Václava Chmelíkovi, Josefa Slabého, Annu Bohdanu Šillingrovou, roz. Bláhovou, Čenka Šillingra a Františka Peltána - Zemana, včetně jejich fotografií)	1944 - 1945	1
14	Pozvánka na smuteční tryznu na počest Františka Šišky pořádanou Svazem přátel SSSR v Mirošově	1945	1
15	Pozvánka na panichidu k uctění památky mrtvých druhů pořádanou SOPV na Zbizožsku ve Zbiroze	1945	1
16	Pozvánka na odhalení znovuzřízeného památníku padlých z 1. sv. války a popravených a umučených z 2. sv. války v Nezvěsticích	1946	1
17	Pozvánka na odhalení pamětní desky obětem nacismu v Chrástu u Plzně	1946	1
18	Pozvánka na přeložení urny s popelem Augustina Poura, ředitele Občanské záložny v Rokycanech (včetně fotografie jeho hrobu)	1947	1

Základní informace o fondu

Název fondu:	Svaz osvobozených politických vězňů - odbočka Rokycany
Značka fondu:	SOPV Rokycany
Časový rozsah:	1945 - 1947
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 karton)
Počet inventárních jednotek:	18
Rozsah v běžných metrech:	0,1
Stav ke dni:	23. 9. 2005
Pomůcku zpracovala:	Mgr. Hana Hrachová
Počet exemplářů pomůcky:	5 (v SOkA Rokycany 3)
Počet stran:	14 (úvod 10, inventární seznam 4)
Schválil:	Mgr. Hana Hrachová, čj. SOAP/07-588/05, 7. 10. 2005

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012 – 2013

Název archivní pomůcky:	Svaz osvobozených politických vězňů – odbočka Rokycany
Značka archivního fondu:	SOPV Rokycany
Časový rozsah fondu:	(1942) 1945-1947
Počet inventárních jednotek:	18
Počet evidenčních jednotek:	25 (1 karton, 15 tisků po roce 1800 – inv. č. 13, 9 ks jiné – inv. č. 9-12, 14-18)
Rozsah fondu v bm:	0,12
Stav ke dni:	21. 2. 2013
Vypracoval/la:	Markéta Šinknerová